

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.kitab.ir

بر کدامین مصیبت باید گریست؟

«گزارش تحلیلی واقعه عاشورا»

نویسنده:

سید محمدتقی قادری

سرشناسه: قادری، سید محمد تقی، ۱۳۳۷ - عنوان و نام پدیدآور: بر کدامین مصیبت باید گریست؟: گزارش تحلیلی واقعه عاشورا/ نویسنده محمد تقی قادری. مشخصات نشر: قم: نصاب، ۱۳۸۹. مشخصات ظاهری: ۴۳۲ ص. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۲-۰۵۰-۶؛ وضعیت فهرست نویسی: فیبا. موضوع: حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴-۶۱ ق. عنوان دیگر: گزارش تحلیلی واقعه عاشورا. موضوع: واقعه کربلا، ۶۱ ق. یادداشت: نمایه. رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۳۴ شماره کتابشناسی ملی: ۲۱۲۲۱۵۱ رده بندی کنکره: ۱۳۸۹ ف ۱۲ ق ۵/ BP۴۱۷۵

بر کدامین مصیبت باید گریست بر کدامین...

سید محمد تقی قادری

ناشر: نصاب

ویراستاران: ابوالفضل ظریفه دار، سید حمیدرضا قادری

صفحه آرا: محبوبه محسنی / طراح جلد: سید محمدهادی قادری

نوبت چاپ: دوازدهم | زمستان ۱۳۹۷

تعداد صفحه: ۴۳۲ | صفحه | وزیری

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۲-۰۵۰-۶

قیمت: ۳۶۰۰۰ تومان

مرکز پخش

☎ ۳۷۸۳۴۹۴۹ (۰۲۵)

فروشگاه شماره ۱: قم | خیابان ارم | پاساژ قدس | طبقه همکف | واحد ۴۸

☎ ۳۷۸۴۳۱۸۱۸ (۰۲۵)

فروشگاه شماره ۲: قم | بلوار معلم | مجتمع ناشران | طبقه همکف | واحد ۱۰

تلفن سفارشات: ۳۱۶۵۶ (۰۲۵)

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۴۳۱۶۶۰

فروشگاه اینترنتی

www.nasayehpub.com

رایانامه

info@nasayehpub.com

▪ کلیه حقوق اثر متعلق به ناشر می باشد.

▪ هرگونه تکثیر از تمام یا قسمتی از این اثر بصورت حروفچینی یا عکسبرداری، چاپ مجدد، چاپ افست، پلی کی و انواع دیگر چاپ بدون اجازه کتبی ناشر شرعاً جایز نمی باشد و پیگرد قانونی به همراه خواهد داشت.

پیش‌گفتار

سیری در تاریخ‌نگاری واقعه عاشورا:

واقعه عاشورا و نهضت حسین بن علی علیه السلام استثنای ترین و بی‌نظیرترین واقعه از بین تمام قیام‌ها و نهضت‌هایی است که در تاریخ بشر به وقوع پیوسته است. این نهضت نه تنها الگو و اسوه همه قیام‌ها و نهضت‌های پس از خودش واقع شده بلکه از همان روزهای نخست پس از واقعه مورد توجه مورخان و گزارشگران و نیز تحلیل‌گران حوادث تاریخی واقعه شده است؛ به گونه‌ای که در مدت ۱۳۷۰ سال از گذشت واقعه عاشورا نویسندگان قریب به پنج هزار کتاب و یا مقاله درباره آن نوشته‌اند.

البته این تلاش دامنه‌دار و گسترده نویسندگان و مورخان را درباره واقعه عاشورا از نظر روش و جهت‌گیری به سه گروه می‌توان تقسیم نمود: از قرن اول تا ششم روش مورخان و نویسندگان درباره واقعه عاشورا بر آن بوده که گزارش و متن واقعه را به درستی نقل و ثبت نمایند، ولی سنگینی هر گونه تحلیل و برداشت از واقعه و ریشه پیدایش نهضت را بر دوش خوانندگان بگذرانند.

از جمله کتاب‌های بسیار معتبر و ارزشمندی که در این دوره (قرن اول تا ششم) نوشته شده و سهم بزرگی را به خود اختصاص داده‌اند، این‌هاست: *مقتل الحسین ابومخنف* لوط بن یحیی (م ۱۵۷)، *مقتل محمد بن سعد* (م ۲۳۰) در *طبقات الکبری*، *مقتل بلاذری* (م ۲۷۹) در *انساب الأشراف*، *مقتل دینوری* (م ۲۸۲) در *اخبار الطوال*، *مقتل یعقوبی* (م ۲۸۴) در تاریخ *الیعقوبی* *مقتل طبری* (م ۳۱۰) در *تاریخ الامم و الملوک* (تاریخ طبری)، *مقتل ابن اعثم کوفی* (م ۳۱۴) در *الفتوح*، *مقتل الحسین ابوالمؤید موفق بن احمد مکی خوارزمی* (م ۵۶۸).

این کتاب‌ها تنها به نقل گزارش واقعه عاشورا و ثبت آن پرداخته‌اند. همین مقاتل معتبرترین منابع واقعه عاشورا هستند.

از قرن ششم تا صد سال اخیر، یعنی از دوران صفویه تا مشروطه، عزاداری حسین بن علی علیه السلام رسمیت یافت و روضه‌خوانی موقعیت ویژه‌ای پیدا کرد و نویسندگان در این دوره تنها به بعد عاطفی و حزن و اندوه واقعه توجه نموده و عموماً به تألیف کتاب‌هایی روی آوردند که جنبه داستانی و روضه‌خوانی داشته است؛ کتاب‌هایی با عنوان‌های بکاء همچون *امواج البکاء*، *بحر البکاء*، *طوفان البکاء*، *منع البکاء* و با عنوان مصیبت همچون *کنز المصائب*، *مجمع المصائب* و با عنوان حزن همچون *نوحه الأحزان*، *تذکار الحزین*؛ در بین این کتاب‌ها *روضه الشهداء* نوشته ملاحسین کاشفی در فارسی و *المنتخب* نوشته فخر الدین طریحی در عربی جذاب‌ترین متن ادبی و داستانی است که سالیانی بس دراز در روضه‌خوانی حضرت سیدالشهدا استفاده می‌شده‌اند.

اشکال مهم این آثار فاصله گرفتن از متن صحیح واقعه و روی آوردن به داستان‌پردازی و گزارش‌های غیر واقعی عاشورا است؛ داستان‌هایی همچون ازدواج قاسم بن حسن و یا حضور ام‌لیلا در کربلا و آمار حضور صد هزار از مردم کوفه در واقعه عاشورا.

از نهضت مشروطه تاکنون یعنی در صد سال اخیر رویکرد دیگری در میان نویسندگان و مورخان در باره واقعه عاشورا پیدا شده است که ضمن توجه به بعد عاطفی واقعه، حساسیت بیشتری به بعد سیاسی نهضت حسین بن علی علیه السلام نشان داده‌اند و در مقام تحلیل ابعاد سیاسی، حماسی، عرفانی و اجتماعی واقعه عاشورا بر آمده‌اند و با نواندیشی خود تلاش تحسین‌انگیزی را انجام داده و آثار بسیار ارزشمندی را در اختیار ارادتمندان نهضت حسین بن علی علیه السلام قرار داده‌اند.

از جمله تلاش‌گران این دوره استاد شریف القریشی نویسنده کتاب سه جلدی *حیة امام الحسین علیه السلام* و جمعی از پژوهش‌گران کتاب *شش جلدی مع الركب الحسينی من المدينة الی المدینة* و استاد شهید مطهری در کتاب *حماسه حسینی...* هستند که با نواندیشی و تحلیل‌های مناسب خود از

واقعه عاشورا نوشته های ارزشمندی را در این عرصه به خوانندگان عرضه کردند و مسیری نو را برای تلاش گران دیگر باز نمودند.

با این که در این پنجاه سال اخیر در مقایسه با ۱۳۷۰ سال پس از واقعه عاشورا، کاری بس عظیم و گسترده و معجزه‌آسا از ناحیه پژوهش‌گران درباره نهضت حسین بن علی علیه السلام انجام گرفته است، ولی بعضی از این تألیفات، مفصل و چند جلدی است که خارج از حوصله عموم افراد جامعه و به ویژه نسل جوان است. در مقابل، بعضی از این تلاش‌ها همچون کتاب حماسه حسینی استاد مطهری هر چند غنی و کاملاً به روز و کوتاه است، ولی تنها مربوط به چند موضوع از مباحث گسترده واقعه عاشورا است و موضوعات فراوانی به جا مانده که استاد شهید، فرصت پرداختن به همه آن‌ها را پیدا نکرده است.

از همین‌رو، جای کاری نو و به روز و همه جانبه که بتواند ضمن آگاهی دادن خواننده به متن واقعه به همه پرسش‌های گزارش‌های مربوط به آن پاسخ دهد، خالی است و نیاز به کار گسترده دارد.

اثر حاضر به همین دلیل تدوین شده است که ضمن آگاه نمودن خواننده به متن واقعه، به همه پرسش‌هایی که درباره هر گزارش واقعه عاشورا وجود دارد با تحلیل نو و همراه با استدلال و ارائه شواهد تاریخی از متن واقعه پاسخ دهد، تا خواننده از حاشیه به متن و از ظاهر به باطن واقعه راه پیدا کرده و به درس‌ها و پیام‌ها و عبرت‌هایی که در متن واقعه عاشورا وجود دارد، آگاهی یابد. در پایان تذکر چند نکته مهم ضروری است:

۱. ویژگی مهم این کتاب، آموزشی و تحلیلی بودن آن بر مبنای پژوهش‌های تاریخی است و برای این که متن آموزشی باورپذیرتر شود، در قالب ۳۰ گزارش و هر گزارشی با پرسش‌ها و پاسخ‌های تحلیلی تدوین گردید و با دسته‌بندی مطالب و روشن بودن ورودی و خروجی گزارش‌ها تلاش شده با به روز کردن مباحث، شرایط برای فهم گزارش‌ها فراهم گردد.

۲. در تدوین گزارش واقعه عاشورا از منابع معتبر و نزدیک به واقعه، همچون (مقتل ابومخنف، طبقات الکبری، انساب الاشراف، الاخبار الطوال، تاریخ الیعقوبی، تاریخ الطبری، الفتوح، مقتل الحسین للخوازمی، الكامل لأبن اثیر ...) در تحلیل گزارش، مستقیم یا غیرمستقیم از آثار محققان معاصر استفاده شده است. جهت ارج نهادن به تلاش همه آنان، نام منابع علاوه بر پاورقی در کتاب نامه (فهرست منابع و مآخذ) آمده است. البته منابعی که در پاورقی گزارش‌ها آمده به این معنا نیست که همه گزارش در این منابع آمده است، بلکه مقصود این است که اجمال یا تفصیل گزارش واقعه ذکر شده است.

۳. اگر بخواهیم هنگام پایان مطالعه‌ی کتاب خروجی متفاوت از ورودی با آن داشته باشیم بایست، پیش از مطالعه‌ی محتوای تحلیلی کتاب (پرسش‌ها و پاسخ) پیش گفتار کتاب ((سیری در تاریخ‌نگاری واقعه‌ی عاشورا)) و نیز ((متن گزارش واقعه)) را که در آغاز محتوای تحلیلی هر فصل آمده است، بادقت و حوصله کافی مطالعه کنیم. در این صورت است به باوری جدید از واقعه‌ی عاشورا و آنچه را که سیدالشهداء و اصحاب باوفایش در آن روز رقم زده‌اند خواهیم رسید.

۴. از آنجایی که سبک و تدوین گزارش و ارائه تحلیل‌های این کتاب با دیگر کتاب‌های ((عاشورا پژوهشی)) متفاوت است، از خواننده‌ی فهیم این انتظار می‌رود هر بخش از سی گزارش تحلیلی را چند بار مطالعه کند در آن صورت است به پیامها، درسها و عبرت‌های تکان دهنده واقعه‌ی عاشورا آگاهی پیدا خواهد کرد.

۵. هر چند آنچه که ما از واقعه‌ی عاشورا می‌فهمیم و تحلیل می‌کنیم با آنچه که در روز عاشورا رقم خورده است فاصله‌ی فراوانی دارد ولی می‌توان باهمفکری، تحلیل همه جانبه‌ای از واقعه‌ی عاشورا ارائه کرد و این فاصله را کمتر نمود، ولی این هدف در صورتی امکان پذیر

خواهد شد که شما خواننده بزرگوار از نقد عالمانه و خالصانه خود
برای ماندگاری چنین اثری دریغ نکنند. (چرا که پرونده کتاب
همیشه مفتوح خواهد بود).

۶. خوانندگان ارجمندی که چاپ پیشین کتاب ((اول تا هشتم)) را در
اختیار دارند به دلیل اصلاحات فراوان و پژوهش جدیدی که در
((چاپ هشتم)) انجام گرفته است از داشتن این نسخه قطعاً بی‌نیاز
نخواهند بود.

۱۳۹۱/۵/۱

سید محمد تقی قادری

www.ketab.ir